Il-Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet ta' l-Għajxien u tax-Xogħol

Foundation Findings

Flessigurtà – Kwistjonijiet u sfidi

Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irlande. - Téléphone: (+353 1) 204 31 00 - Télécopie: 282 42 09 / 282 64 56
Courriel: postmaster@eurofound.europa.eu - Site web: www.eurofound.europa.eu

L-isfond tal-politika

Il-flessigurtà hi strateġija tal-politika li tipprova tħallat il-flessibilità tas-swieq tal-impjieg għal min jimpjega u s-sigurtà tal-impjieg għall-impjegati. Għalhekk, per eżempju, il-mudell Daniż tal-flessigurtà li jissemma' spiss iħallat leġiżlazzjoni wiesgħa għall-ħarsien tal-impjieg mal-ħarsien tal-introjtu għan-nies qegħda u livelli għoljin ta' nfiq f'direttivi attivi dwar is-suq tax-xogħol.

Il-kunċett tal-flessigurtà fih serje ta' riflessjonijiet dwar sistemi soċjali differenti u l-kapaċità tagħhom li jirrispondu għall-isfidi preżenti li qed jiffaċċjaw is-soċjetà u l-ekonomija tagħna, fuq il-livell Ewropej u ta' Stat Membru. Il-globalizzazzjoni hi waħda mill-fatturi kuntestwali wara dil-kampanja biex is-swieq tax-xogħol isiru aktar flessibbli waqt li fl-istess ħin ma tiġi ipperikolata s-sigurtà tal-ħaddiema. Fatturi oħra jinkludu l-isfida demografika ta' soċjetà li qed tixjieħ b'ritmu mgħaġġel u l-femminizzazzjoni tiżdied tal-ħaddiema. Dawn il-fatturi jagħmlu pressjoni fuq sistemi soċjali u ekonomiċi biex jaddattaw. Tibdil demografiku jfisser li l-Ewropa jkollha tiffaċċja l-pressjoni ekonomika li qed tikber b'numru stabbli jew jiċkien ta' individwi li huma ta' età li jistgħu jaħdmu. Dan jimplika ħtieġa li jiżdiedu r-rati tal-impjieg u wkoll li tiġi nkoraġġita klima li fiha n-nies jistgħu jħalltu x-xogħol mal-familja.

Dwar l-impatt tal-globalizzazzjoni fuq id-dibattitu dwar il-flessigurtà, jidher biċ-ċar li n-negozju globali hu karatterizzat minn swieq li jinbidlu malajr u pressjonijiet kompetittivi akbar, li jirrikjedu reazzjoni akbar min-naħa tan-negozji għal varjazzjonijiet fit-talba fiċ-ċiklu kummerċjali. Dawn il-pressjonijiet ikollhom l-ewwelnett konsegwenzi għall-kumpaniji imma anke għas-soċjetajiet fl-intier tagħhom, peress illi jaffettwaw il-kapaċità għall-ġenerazzjoni tal-ġid li min-naħa tiegħu jssaħħaħ it-tradizzjonijiet tagħna u l-livelli tal-ħarsien soċjali.

Kwistjoni fundamentali li trid tiġi ndirizzata hi liema partijiet għandhom jassumu r-responsabbiltà prinċipali biex jiżguraw kemm is-sigurtà kif ukoll il-flessibilità: min jimpjega? L-istat? Taħlita tat-tnejn flimkien mal-imsieħba soċjali? Ir-responsabbiltà għall-flessigurtà għandha tinqasam bejn l-imsieħba kollha nvoluti u fuq il-livelli kollha, jekk din se tkun strateġija li tirnexxi.

Filwaqt li l-mudell soċjali Ewropew hu karatterizzat minn diversità ta' sistemi soċjali nazzjonali, madankollu, jistgħu jiġu identifikati numru ta' valuri komuni li jiddefinixxu l-mudell: aċċess universali, solidarjetà u ugwaljanza/ġustizzja soċjali. Dawn l-elementi komuni kkontribwew għall-iżvilupp ta' stat assistenzjali modern li l-għan oriġinali tiegħu kien li jtaffi l-konsegwenzi negattivi tal-industrijalizzazzjoni.

Mezzi għall-inkoraġġiment tal-flessigurtà

L-argument dwar il-flessibilità s'issa ġie mmexxi l-aktar minn min jimpjega, għalkemm il-ħaddiema qegħdin juru interess dejjem akbar f'ċerti forom ta' flessibilità – per eżempju, b'rabta mal-arranġamenti dwar il-ħinijiet tax-xogħol.

Il-kumpaniji jixtiequ japprofittaw ruħhom minn flessibilità akbar sakemm ikunu jistgħu jwieġbu aktar malajr għall-kompetizzjoni f'dinja globalizzata. Il-flessibilità, l-aktar b'rabta max-xogħol, hi parti meħtieġa biex titkabbar din il-kapaċità, għalkemm jidher ukoll biċ-ċar li l-Ewropa ma tistax iżżomm il-kompetittività fis-sezzjoni tal-pagi baxxi u s-snajja' baxxi tas-suq globali tal-impjieg. L-għan finali ta' suq tax-xogħol aktar flessibbli għandu jkun li titjieb il-kapaċità Ewropea fin-naħa ta' fuq tal-katina tal-valur internazzjonali.

Huma l-gvernijiet u min jimpjega li essenzjalment jiddeterminaw il-medda u l-forma tal-flessigurtà li jiġu applikati fis-swieq tax-xogħol, permezz ta' direttivi nazzjonali u direttivi interni tal-kumpaniji. Hemm mezzi differenti biex wieħed isir aktar flessibbli fuq il-livell ta' kumpanija: flessibilità kwantitattiva/kwalitattiva u interna/esterna. Fil-prattika, il-kumpaniji jużaw taħlita ta' forom differenti. Saret evoluzzjoni fil-leġiżlazzjoni dwar ix-xogħol fl-Istati Membri kollha biex din il-kwistjoni tiġi ndirizzata. Hu fil-kuntest tad-diskussjoni tar-riskji u t-tibdiliet assoċjati fis-soċjetà li nħoloq it-terminu flessigurtà.

© Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

F'pajjiżi oħra, per eżempju d-Danimarka, l-imsieħba soċjali taw l-appoġġ tagħhom lill-flessigurtà, peress li jaħsbu li din se jkollha impatt pożittiv fuq l-impjieg totali. Fl-eżempju Daniż, il-flessigurtà hi maħsuba li tlaqqa' l-ħtiġijiet tal-flessibilità u s-sigurtà b'mod aċċettabbli għall-partijiet kollha nvoluti fin-negozjar kollettiv u fil-politika tas-suq tax-xogħol peress li tinvolvihom fl-iżvilupp tagħha.

In-numru dejjem jikber ta' nisa fis-suq tax-xogħol għandu jqanqal ir-riflessjoni dwar l-użu tal-ħin, kemm il-ħin tax-xogħol kif ukoll mhux tax-xogħol. Tista', per eżempju, tenħtieġ individwalizzazzjoni akbar tad-drittijiet tal-ħaddiema; in-nisa ma għandhomx aktar jiddependu fuq id-drittijiet għas-sigurtà soċjali ta' 'raġel jaħdem'. Fuq livell aktar ġenerali, hemm bżonn jiġu evalwati liema drittijiet huma individwali u liema drittijiet jeżistu fuq livell domestiku.

Reazzjoni waħda għall-politika kienet l-artikulazzjoni ta' perspettiva tul il-ħajja, li hi bbażata fuq il-fatt li l-individwi għandhom ħtiġijiet ekonomiċi u tal-ħin differenti f'fażi differenti tal-ħajja u li s-sistemi jistgħu jiġu adattati biex tiġi riflessa d-diversità dejjem tikber ta' dawn il-ħtiġijiet (Naegele, 2003).

Dibattitu dwar il-politika fuq livell Ewropew

Il-kunċett tal-flessigurtà ilu fuq l-aġenda tal-politika għal aktar minn għaxar snin u qabad ritmu partikolari fis-snin riċenti. Fl-1996, il-Green Paper dwar is-sħubija għal organizzazzjoni ġdida tax-xogħol kienet diġà qed tagħmel referenzi rilevanti: 'l-argument prinċipali għall-ħaddiema, min imexxi, l-imsieħba soċjali u min jagħmel il-politika hi ... li jinsab il-bilanċ xieraq bejn il-flessibilità u s-sigurtà. Dan il-bilanċ fih bosta aspetti. Spiss ir-ri-organizzazzjoni tax-xogħol tikkawża l-inċertezza.'[1]

Fost l-atturi msemmija fuq, huwa ċar li l-imsieħba soċjali b'mod partikolari għandhom rwol kruċjali fl-introduzzjoni ta' forom ġodda tal-organizzazzjoni tax-xogħol, eż. permezz ta' proċessi ta' negozjar kollettiv. Huwa minnu wkoll li bosta mill-isfidi li jiffaċċjaw is-soċjetajiet tagħna jenħtieġu riflessjoni koordinata kemm fis-suq tax-xogħol kif ukoll fl-isferi tal-protezzjoni soċjali.

Il-'Metodu Miftuħ tal-Koordinazzjoni' (OMC) hu l-forma isitutzzjonali ta' din il-kooperazzjoni fuq livell Ewropew u ż-żewġ fora prinċipali tagħha huma l-Kumitat tal-Impjieg u l-Kumitat għall-Ħarsien Soċjali, imwaqqfin mill-Kummissjoni li fiha jipparteċipaw l-Istati Membri kollha. L-attivitajiet tal-OMC jikkonsistu fil-ftehim dwar il-linji gwida, it-twaqqif ta' oġġettivi, il- benchmarking, ir-rapporti annwali, kif ukoll it-tagħlim reċiproku. Mill-2005, l-attivitajiet tal-OMC ingħaqdu fi proċess aktar effiċjenti, li jipparteċipa fid-diskuzzjoni tal-linji gwida tal-politika ekonomika wiesgħa fil-Kunsill tar-Rebbiegħa annwali. Kif 'wieħed jippromwovi l-flessibilità flimkien mas-sigurtà tal-impjieg u jnaqqas is-segmentazzjoni tas-suq tax-xogħol' hi waħda mill-kwistjonijiet diskussi b'mod estensiv fiż-żewġ kumitati.

Fl-2006, il-Kummissjoni ħarġet Green Paper dwar il-liġi tax-xogħol li fiha stiednet riflessjonijiet dwar kif tista' tiġi modernizzata l-liġi tax-xogħol.[2] Id-dokument jindirizza speċifikament kwistjonijiet relatati ma' tipi ta' kuntratti differenti u l-isfida tal-flessigurtà. Grupp espert taħt il-presidenza ta' Ton Wilthagen ħareġ rapport dwar il-mogħdijiet tal-flessigurtà imsejjaħ *Turning hurdles into stepping stones*.[3]

[1] **http://ec.europa.eu/employment_social/labour_law/publications_en.htm**

[2] **http://ec.europa.eu/employment_social/labour_law/green_paper_en.htm**

[3] **http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/pdf/flexi_pathways_en.pdf**

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Il-pass li kien imiss kien jikkonsisti f'komunikazzjoni mill-Kummissjoni *Towards common principles of flexicurity*, li ddeskriviet fil-qosor mogħdijiet għal impjiegi aktar u aħjar, li jgħaqqdu l-flessibilità mas-sigurtà u jindikaw xi prinċipji komuni li għandhom jiġu adottati mill-kapijiet tal-istat u mill-gvern.[4]

Konklużjonijiet prinċipali

- Il-flessigurtà għandha l-potenzjal li ttejjeb sostanzjalment il-kompetittività tal-ekonomija Ewropea u toħloq livelli ogħla ta' impjieg.
- Il-kumpaniji, il-ħaddiema u s-soċjetà għandhom ikunu jistgħu jaqblu u jafdaw fil-flessigurtà.
- Is-sigurtà għandha tkun ibbażata fuq is-sigurtà tal-impjieg, mhux is-sigurtà tax-xogħol, u jkun fiha taħlita ta' drittijiet u għodod.

Għad-drittijiet:

- Id-drittijiet għandhom jiġu kkunsidrati f'kuntest usa' tul il-ħajja u forsi tkun tenħtieġ xi riformi fis-suq tax-xogħol nazzjonali, is-sistemi tal-impjieg u l-protezzjoni soċjali.
- Id-drittijiet jistgħu jiġu kkunsidrati mill-ġdid biex tiġi garantita xi koordinazzjoni tul il-ħajja għall-ħaddiema flessibbli u jistgħu jiġu bbażati fuq ċerti prinċipji, bħat-trattament ugwali, il-leġiżlazzjoni għal swieq tax-xogħol tranżizzjonali (nazzjonali), l-aggregazzjoni ta' perijodi ta' assigurazzjoni u t-trasferibbiltà ta' drittijiet.
- Huwa importanti li wieħed jirrifletti fuq id-drittijiet kollha għall-protezzjoni soċjali, inklużi mhux biss is-sistemi tas-sigurtà soċjali pprovduti mill-istat imma wkoll skemi okkupazzjonali għal pensjonijiet u għall-kura tas-saħħa supplementari.

Għall-għodod:

- Il-ħaddiema l-aktar vulnerabbli jenħtieġu attenzjoni speċifika sabiex ma jaqgħux fil-faqar għalkemm ikollhom impjieg.
- Li l-ħaddiema jiġu armati biex ilaħħqu mat-tibdil hu element importanti biex tirnexxi l-flessigurtà: dan għandu jinkludi dibattitu aktar konsistenti dwar kif jista' jiġi mplimentat il-bini ta' snajja' tul il-karriera.
- Il-bini ta' snajja' jinvolvi taħlita ta' atturi u strateġiji differenti: il-ħaddiema jitgħallmu affarijiet ġodda waqt ix-xogħol permezz ta' forom innovattivi ta' organizzazzjoni tax-xogħol (l-hekk imsejħa 'organizzazzjonijiet tat-tagħlim', tagħlim ta' bosta snajja', rotazzjoni tax-xogħol), permezz ta' taħriġ offrut minn min jimpjegahom, inizjattivi ta' fondi settorali, fondi tal-iżvilupp reġjonali, direttivi għas-suq tax-xogħol attiv.

[4] http://ec.europa.eu/employment_social/employment_strategy/pdf/flex_comm_en.pdf

Esplorazzjoni tal-punti għad-diskussjoni

Formuli nazzjonali differenti

Ma hemm l-ebda strateġija tal-flessigurtà li tgħodd għal kulħadd. Minflok, bħalissa qed jiġu kkunsidrati formuli nazzjonali differenti. Strateġija ewlenija hi l-flessibilizzazzjoni tal-impjegati kollha. Dawn jinkludi it-80% tal-ħaddiema f'xogħol tradizzjonali, permanenti jew b''kuntratti tipiċi'. Hemm żewġ modi prinċipali għall-implimentazzjoni ta' din il-flessibilizzazzjoni: permezz ta' metodi ġodda għall-organizzazzjoni tax-xogħol jew permezz ta' arranġamenti tal-ħinijiet tax-xogħol aktar diversi jew flessibbli. Fl-istess ħin, dawn għandhom jiġu kumplementati b'xi forma ta' sigurtà tal-impjieg.

Is-sistema Daniża hi eżempju magħruf sew ta' strateġija simili. Tgħaqqad leġiżlazzjoni dwar il-ħarsien tal-impjieg komparattivament rilassata ma' livell għoli ta' benefiċċji għall-qagħad imħallsa mill-gvern u direttivi attivi ħafna għas-suq tax-xogħol (ALMP). 'Ipproteġu l-ħaddiema, mhux l-impjiegi' hu l-messaġġ simplifikat tal-filosofija wara dan il-mudell. Ir-riformi fl-Awstrija jiffukaw ukoll fuq dak l-element, bil-ħolqien ta' fond għall-ħlas ta' ħaddiema li jagħlqilhom il-kuntratt tax-xogħol, li hu trasferibbli u mhux konness ma' bniedem wieħed biss li jimpjega.

It-tieni strateġija hi n-normalizzazzjoni tad-drittijiet ta' ħaddiema 'atipiċi' (eż. kuntratti definiti, kuntratti temporanji, kuntratti part-time) filwaqt li tinżamm il-flessibilità ta' dawn it-tipi ta' kuntratt.

Is-sistema Olandiża tipprova tinkorpora din l-idea billi tipprovdi aktar drittijiet tal-protezzjoni soċjali għal ħaddiema mhux standard (ħaddiema part-time b'mod partikolari imma anke dawk b'kuntratti mhux permanenti) u billi ttejjeb dak li huma ntitolati għalih (sigurtà soċjali, pensjoni, eċċ) biex jilħqu livelli li jistgħu jiġu paragunati ma' dawk tal-kontropartijiet permanenti tagħhom fis-suq tax-xogħol. Pajjiżi oħra għandhom mudelli simili u qed jikkunsidraw kif iżidu d-drittijiet tal-'ħaddiema atipiċi' tagħhom.[5]

Strateġiji nazzjonali differenti jridu jikkunsidraw punti tat-tluq differenti ħafna. B'mod partikolari, il-proporzjon ta' ħaddiema 'atipiċi' jew mhux standard ivarja b'mod sinjifikanti bejn l-Istati Membri. Xi pajjiżi għandhom numri kbar ħafna ta' 'ħaddiema atipiċi'. Kemm ir-RU kif ukoll l-Olanda għandhom rati għoljin ta' xogħol part-time, speċjalment fost nisa jaħdmu. Kuntratti b'terminu definit jeżistu ħafna fi Spanja, u jirrappreżentaw aktar minn 30% tal-impjegati totali. Ta' min jinnota, madankollu, li riformi riċenti prinċipali fis-suq tax-xogħol fi Spanja ppruvaw jikkoreġu uħud mill-iżvantaġġi assoċjati ma' episodji preċedenti ta' flessibilizzazzjoni tas-suq tax-xogħol (eż. segmentazzjoni eċċessiva tax-xogħol, livelli jonqsu ta' produttività per kapita). Dan ħa l-forma ta' dispożizzjonijiet ġodda biex jissalvagwardjaw u jippromwovu d-drittijiet ta' ħaddiema atipiċi u biex joħolqu inċentivi għal min iħaddem biex jibdel kuntratti atipiċi f'dawk tipiċi.[6]

L-għażla ta' forma partikolari ta' flessigurtà hi konnessa primarjament mal-iżvilupp storiku ta' swieq tax-xogħol, ftehimiet kollettivi u r-rwol tal-gvern f'dawn, kif ukoll ma' kunsiderazzjonijiet bażiċi ta' politika pubblika fl-oqsma tal-impjieg u tal-protezzjoni soċjali. L-iżvilupp tal-politika jiddependi ħafna fuq tradizzjonijiet nazzjonali kif ukoll fuq il-kapaċità tal-pajjiżi li jiġġeneraw ir-riżorsi biex iħallsu għas-soluzzjonijiet magħżula.

[5] Hemm xi dibattitu dwar it-termini 'atipiku' jew 'mhux standard', l-aktar fid-dawl tas-sehem relattivament għoli tagħhom f'xi pajjiżi. 'Atipiku' f'dan ir-rapport jirreferi għall-ħaddiema kollha li ma jaħdmux f'impjieg permanenti full-time. Dawn jinkludu ħaddiema part-time, ħaddiema b'kuntratt definit, ħaddiema tal-istaġun, ħaddiema ta' aġenziji temporanji, eċċ.

[6] **http://eurofound.europa.eu/eiro/2006/05/articles/es0605019i.html**

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Tabella 1: *Sottodiviżjonijiet tal-flessibilità*

	Flessibilità kwantitattiva	**Flessibilità kwalitattiva**
Flessibilità esterna	*Stat tal-impjieg* (tipi tal-kuntratt – dewmien stabbilit, temporanju, xogħol fuq talba, eċċ) *Flessibilità numerika/kuntrattwali*	*Sistemi tal-produzzjoni* (sottokuntrattament, użu ta' xogħol bla rbit) *Flessibilità produttiva/ġeografika*
Flessibilità interna	*Ħinijiet tax-xogħol* (sahra, part-time, xogħol waqt il-weekend, siegħat irregolari/varjabbli) *Flessibilità temporali/finanzjarja*	*Organizzazzjoni tax-xogħol* (rotazzjoni tax-xogħol, it-twettiq ta' xogħol divers, l-għoti ta' responsabbiltà lill-ħaddiema għall-ippjanar u t-tħejjija tal-estimi, eċċ.) *Flessibilità funzjonali/organizzattiva*

Sors: *Goudswaard u de Nanteuil, 2000, p. 20.*

Huwa importanti li wieħed jiftakar li sistema stabbilita f'pajjiż wieħed ma tistax tiġi trasferita faċilment f'kwalunkwe Stat Membru ieħor, peress li d-direttivi qegħdin f'kuntest speċifiku nazzjonali. Riformi potenzjali jridu jikkunsidraw il-livelli differenti tal-applikazzjoni (ħaddiem, dar, intrapriża, settur, pajjiż) u l-interazzjonijiet tagħhom.

Minkejja dan, hija utli 'riflessjoni miftuħa' dwar politika integrata. Din tista' twassal għal strateġija ġdida, li tinkludi s-sett sħiħ ta' direttivi soċjali, inklużi direttivi għas-suq tax-xogħol u sistemi għall-protezzjoni soċjali f'sens aktar wiesa'.

Strateġiji għall-flessibilità tal-kumpaniji

Daż-żmien, ħafna kumpaniji ta' daqs medju jużaw taħlita ta' strateġiji differenti għall-flessibilità. Is-sottodiviżjoni tal-flessibilità f'erba' direzzjonijiet fit-Tabella 1 tista' sservi bħala mappjar utli tal-prattika tal-kumpanija.

Tabella 2: Perċentwal ta' kuntratti definiti fl-impjieg totali

	UE			**BE**	**CZ**	**DK**	**DE**	**EE**	**EL**	**ES**	**FR**	**IE**	**IT**	**CY**	**LV**
	total	irġiel	nisa												
1995	11.7	11.1	12.4	5.4	6.7	11.6	10.5	2.1	9.4	35.2	12.4	10.0	7.4	na	na
2000	12.6	12.0	13.4	9.1	8.1	9.7	12.7	3.0	13.5	32.2	15.2	5.9	10.1	10.7	6.7
2005	14.5	14.0	15.0	8.9	8.6	9.8	14.2	2.7	11.8	33.3	13.3	3.7	12.3	14.0	8.4

	LT	**LU**	**HU**	**MT**	**NL**	**AT**	**PL**	**PT**	**SI**	**SK**	**FI**	**SV**	**UK**	**BG**	**RO**
1995	na	4.1	6.6	na	11.4	6.8	4.8	11.6	na	na	18.1	14.7	7.2	na	na
2000	4.4	5.3	7.1	4.1	13.7	8.0	5.8	19.9	13.7	4.8	16.3	15.8	6.9	6.3	2.8
2005	5.5	5.3	7.0	4.5	15.5	9.1	25.7	19.5	17.4	5.0	16.5	16.0	5.7	6.4	2.4

Nota: *It-totali tal-UE huma għall-EU25. Xi figuri nazzjonali msemmija fil-linja 1995 jirreferu għall-1996/97, peress li dejta aktar kmieni mhix disponibbli.*
Sorz: *LFS ikkwotat f'Employment in Europe 2006.*

Spiss iseħħ il-każ li tipi differenti ta' flessibilità jistgħu jirkbu fuq xulxin, u b'hekk jaffettwaw it-tip ta' sigurtà li jista' jiġi offrut (Atkinson, 1984). Eżempju: impjegat part-time jista' jkollu wkoll rendikont annwali tal-ħin li jaħdem jew jiġi mitlub jaħdem f'uffiċini differenti ġeografikament tal-istess kumpanija u jista' jkollu varjazzjonijiet fl-introjtu (paga varjabbli). Din it-taħlita ta' flessibilità tista' tapplika biss għal grupp sekondarju ta' impjegati, spiss il-ħaddiema l-aktar prekarji (ħaddiema żgħażagħ, nisa jew immigranti), li jirriżulta fis-segmentazzjoni tal-impjegati ta' kumpanija. Min-naħa

l-oħra, il-flessibilità tista' wkoll tiġi ntrodottta b'mod aktar ġenerali għall-ħaddiema kollha, per eżempju permezz ta' flessibilità interna permezz ta' forom ġodda tal-organizzazzjoni tax-xogħol.

Huwa importanti li jiġi sottolinjat li l-flessibilità, filwaqt li tiġi nkoraġġita l-aktar minn min iħaddem, tista' wkoll isseħħ bħala riżultat ta' talbiet tal-impjegati. Dan jista' jkun għal varjetà ta' raġunijiet, bħax-xewqa li jgħaqqdu aħjar il-familja u x-xogħol jew li jieħdu waqfa jew għall-kura jew għall-istudju. Bżonnijiet differenti f'fażijiet differenti tal-ħajja jistgħu jirriżultaw f'varjetà ta' trajettorji fil-karriera b'varjazzjonijiet fil-volum ta' siegħat xogħol jew b'intervalli fil-karriera (Anxo et al, 2006b, Muffels et al, fil-futur qarib).

Is-servej ta' l-Establishment dwar il-ħin tax-xogħol f'kumpaniji Ewropej analizzat profili tal-flessibilità f'21,000 kumpanija u tikkonkludi li mhuwiex kunċett lineari b'dimensjoni waħda li testendi minn flessibilità baxxa sa waħda għolja. Fil-verità, is-sitwazzjoni hi ħafna aktar kumplikata. Id-distinzjoni bejn strateġiji ta' flessibilità immirati għall-ħtiġijiet tal-ħaddiema, u strateġiji mmirati għat-talbiet operattivi tal-istabbilimenti tidher kruċjali f'dan il-kuntest. Ir-riżultati ta' din ir-riċerka jindikaw ukoll li flessibilità tiżdied mhix neċessarjament kwistjoni kunflittwali: il-profili ta' flessibilità għolja, għalkemm imsejħa 'orjentati lejn il-ħaddiema' u 'orjentati lejn il-kumpaniji', jaqsmu medda ta' direttivi flessibbli li jservu l-ħtiġijiet kemm tal-impjegati kif ukoll tal-kumpaniji (Chung et al, 2007).[7]

Flessibilità numerika jew kuntrattwali

Flessibilità numerika jew kuntrattwali tikkonsisti mir-rikors għal kuntratti mhux permanenti mill-kumpaniji bħala mezz biex ikollhom impjegati aktar flessibbli. L-aktar tipi komuni ta' kuntratti mhux permanenti huma kuntratti b'terminu definit (inkluż xogħol tal-istaġun), xogħol temporanju (inkluż xogħol temporanju ta' aġenzija) u xogħol skont il-ħtieġa.

It-tabella 2 fuq il-paġna 8 turi kemm hi diversa l-inċidenza ta' kuntratti b'terminu definit fost l-Istati Membri. Turi wkoll li fil-maġġoranza tal-pajjiżi dan jifforma proporzjon li qed jikber tal-impjieg totali. Hemm eċċezzjonijiet interessanti, l-aktar l-Irlanda, ir-Renju Unit u d-Danimarka, fejn is-swieq tax-xogħol għandhom grad ogħla ta' flessibilità, li jista' jnaqqas il-ħtieġa għal kuntratti definiti. [8]

Riċerka mill-Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol turi li ħaddiema b'kuntratti definiti huma esposti għal kundizzjonijiet tax-xogħol agħar minn dawk b'kuntratti permanenti, b'mod partikolari livelli aktar baxxi ta' aċċess għal taħriġ u awtonomija fl-impjieg (Goudswaard u de Nanteuil, 2000).

[7] http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2007/39/en/1/ef0713en.pdf

[8] Il-livell baxx ta' kuntratti mhux permanenti f'dawn il-pajjiżi jista' jiġi mfisser bħala riżultat ta' livell aktar baxx ta' leġiżlazzjoni għall-ħarsien tal-impjieg (EPL) li jippermetti għall-impjieg u s-sensjar aktar faċli ta' personal permanenti. L-OECD, l-ILO u l-Kummissjoni Ewropea studjaw b'mod estensiv l-impatt ta' leġiżlazzjoni simili, u kkonkludew li EPL aktar baxx fih innifsu ma jiggarantix li jwassal għal aktar flessigurtà.

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Flessibilità temporali jew finanzjarja

B'flessibilità temporali jew finanzjarja, il-kumpaniji jistgħu jiksbu livelli akbar ta' flessibilità permezz ta' ħin tax-xogħol jew arranġamenti dwar il-paga aktar flessibbli. Dawn jistgħu jinkludu per eżempju sahra, xogħol part-time, xogħol waqt il-weekend, siegħat irregolari jew varjabbli.

It-tipi differenti ta' arranġamenti dwar il-ħin tax-xogħol jistgħu jinġabru skont jekk humiex immexxija aktar minn min jimpjega jew mill-impjegati. Ċerti skemi jaqgħu fiż-żewġ kategoriji u l-effett ta' ċikli kummerċjali jista' jaqleb din il-kategorizzazzjoni. Dak li jista' jiffavorixxi parti waħda waqt żmien favorevoli taċ-ċiklu kummerċjali jista' jkun anqas vantaġġjuż waqt żmien sfavorevoli. F'mod simili, dak li jidher li hu dritt jista' jirriżulta li hu riskju.

Xogħol part-time, orarji tal-ħin tax-xogħol flessibbli, irtirar maqsum f'fażi u rtirar kmieni jistgħu jaqblu kemm għall-kumpaniji kif ukoll għall-impjegati. Ħinijiet tax-xogħol mhux tas-soltu (xiftijiet ta' billejl, xiftijiet ta' nhar ta' Ħadd jew ta' nhar ta' Sibt jew xogħol f'xiftijiet b'mod ġenerali), sahra u impjieg temporanju (inklużi kuntratti definiti, xogħol temporanju ta' aġenzija u xogħol bla rbit) huma ġeneralment aktar fuq talba ta' min jimpjega, filwaqt li il-lif tal-ġenituri u skemi oħra tal-lif (kura, edukazzjoni, sabbatikali) u rendikonti tal-ħin tax-xogħol huma ġeneralment aktar fuq talba tal-impjegat. Rendikonti tal-ħin tax-xogħol annwali jistgħu jkunu fuq talba jew ta' min jimpjega jew tal-impjegat imma huma spiss assoċjati ma' varjazzjonijiet fl-ammont tax-xogħol u varjazzjonijiet fiċ-ċiklu kummerċjali (Chung et al, 2007).

Bħal f'xogħol b'terminu determinat, l-inċidenza ta' xogħol part-time tvarja konsiderevolment minn pajjiż għal ieħor. Ir-riċerka wriet li l-kwalità tax-xogħol ta' ħaddiema part-time spiss hi aktar baxxa minn dik ta' ħaddiema full-time paragunabbli, l-aktar f'termini ta' aċċess għal taħriġ, żvilupp tal-karriera u possibiltajiet ta' promozzjoni (Anxo et al, 2007). Din il-kwistjoni, madankollu, qed tiġi kkunsidrata bir-reqqa fid-dibattitu Ewropew bejn l-imsieħba soċjali u fil-leġiżlazzjoni Ewropea. L-aħħar punt li għad irid jiġi kkunsidrat hu kif tiġi mħaffa t-transizzjoni mix-xogħol full-time għal dak part-time u viċeversa.

Flessibilità

Il-flessibilità funzjonali tikkonsisti minn tipi ta' organizzazzjoni tax-xogħol bħar-rotazzjoni tax-xogħol, l-għemil ta' bosta biċċiet xogħol, u l-involviment tal-ħaddiema fl-ippjanar jew l-estimi (awtonomija tal-grupp). Il-Figura 1 turi l-inċidenza tar-rotazzjoni tax-xogħol u x-xogħol tal-grupp fost l-UE27.

Dawn i-tipi ta' organizzazzjoni tax-xogħol huma primarjament maħsuba biex jagħmlu x-xogħol fi ħdan il-kumpanija aktar flessibbli, u jippermettu lill-impjegati jbiddlu posthom kif meħtieġ (rotazzjoni tal-impjiegi). Madankollu, dan jista' jwassal ukoll għall-iżvilupp ta' aktar snajja' peress li l-ħaddiema jistgħu jaġġornaw il-snajja' tagħhom b'mod li hu ta' benefiċċju għalihom individwalment kif ukoll għall-kumpanija. Dan ikattar is-sigurtà kemm tax-xogħol tagħhom kif ukoll tal-impjieg. Il-ħaddiema jingħataw is-setgħa li jagħmlu aktar xogħol fi ħdan l-impjieg u l-kumpanija (u b'hekk ikattru s-sigurtà tal-impjieg tagħhom), imma jżidu wkoll l-impjegabbiltà tagħhom f'termini ta' sejba sussegwenti ta' impjieg ieħor (fi ħdan il-kumpanija jew band'oħra).

Figura 1: *Rotazzjoni tax-xogħol u xogħol ta' grupp fl-EU27, impjegati biss (2005)*

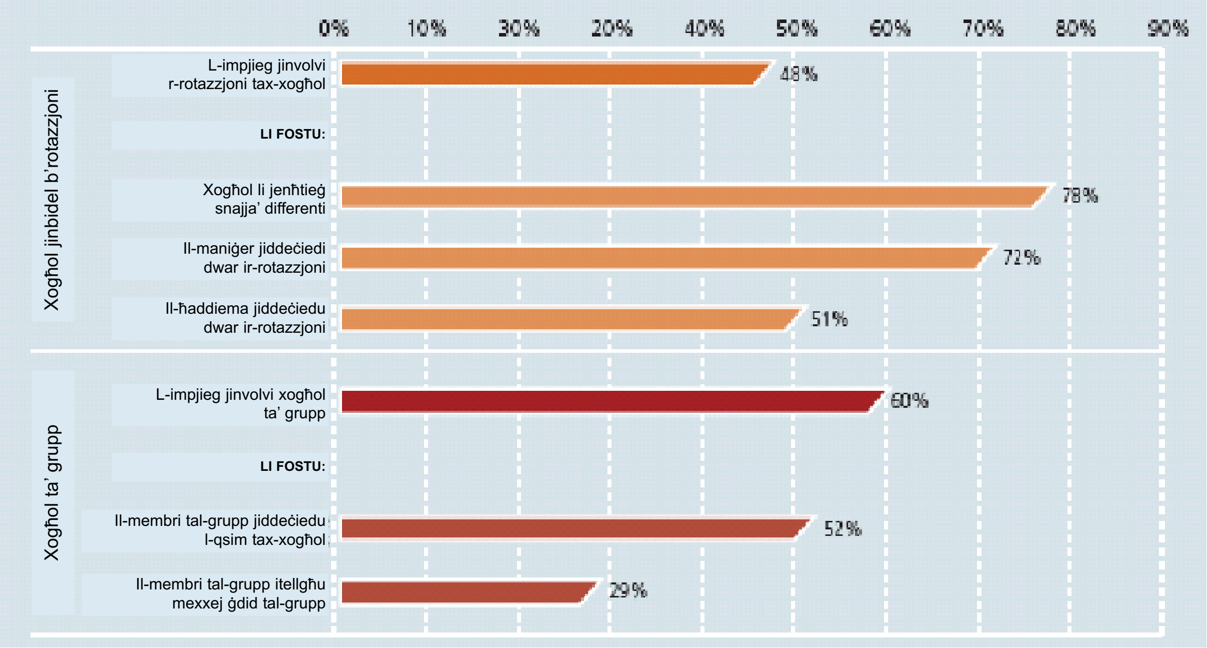

Sors: *Fourth European Working Conditions Survey, 2007.*

Analiżi sekondarja tad-dejta tal-European Working Conditions Survey turi li l-flessibilità funzjonali għandha impatt importanti fuq it-tagħlim, is-soluzzjoni tal-problemi u l-innovazzjoni fuq livell tal-organizzazzjoni. Erba' tipi differenti ta' organizzazzjoni tax-xogħol ġew identifikati:'jitgħallmu', 'magħluba', 'Tayloristi' u 'tradizzjonali'. Mill-erba' tipi identifikati, tnejn għandhom tendenza li jkattru l-flessibilità interna tal-ħaddiema fi ħdan il-kumpanija: 'organizzazzjonijiet jitgħallmu' u 'organizzazzjonijiet magħluba jew b'ħidma għolja'. F'kumpaniji b'tipi simili tal-organizzazzjoni tax-xogħol, l-impjegati jiġu nvoluti fis-soluzzjoni tal-problemi u fit-teħid tad-deċiżjonijiet. Għandhom aktar possibiltajiet għall-iżvilupp tagħhom infushom fl-impjieg. Hemm ukoll konnessjoni mill-qrib bejn il-mod li n-nies jaħdmu u jitgħallmu f'kumpanija u l-mod li l-kumpanija tista' tinnova, għalkemm f'termini ta' innovazzjoni, organizzazzjonijiet jitgħallmu għandhom tendenza li jkollhom vantaġġ fuq organizzazzjonijiet magħluba. Titkattar is-sigurtà tal-impjieg: sabiex il-ħaddiema jiġu mħejjija u mgħammra biex ilaħħqu mat-tibdiliet meħtieġa u t-transizzjonijiet possibbli tul il-karrieri tax-xogħol tagħhom, huwa importanti li jiġi enfażizzat l-aġġornament tas-snajja', permezz tal-organizzazzjoni tax-xogħol.

Mod ieħor biex jiġu aġġornati s-snajja' hu permezz tat-taħriġ. Ir-raba' European Working Conditions Survey turi li mhemm ebda titjib fil-livelli tat-taħriġ fil-kumpaniji Ewropej: anqas minn ħaddiem wieħed minn tlieta fir-rapporti tal-UE jkun irċieva taħriġ imħallas fit-tnax-il xahar preċedenti. Hu minnu wkoll li hemm differenzi sinjifikanti fil-livell tal-aċċess għat-taħriġ bejn il-pajjiżi, kif ukoll bejn ħaddiema bi ftit/b'ħafna snajja' u bejn ħaddiema b'tipi differenti ta' kuntratti tal-impjieg. L-edukazzjoni inizjali jidher li għandha rilevanza qawwija għall-possibiltajiet ta' aktar taħriġ fis-suq tax-xogħol (ara l-Figura 2), li jqajjem ir-riskju ta' aktar polarizzazzjoni bejn dawk bl-aċċess għat-taħriġ u dawk mingħajr aċċess.

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Figura 2: *Taħriġ imħallas riċevut fl-aħħar tnax-il xahar, skont il-kisbiet edukattivi (%)*

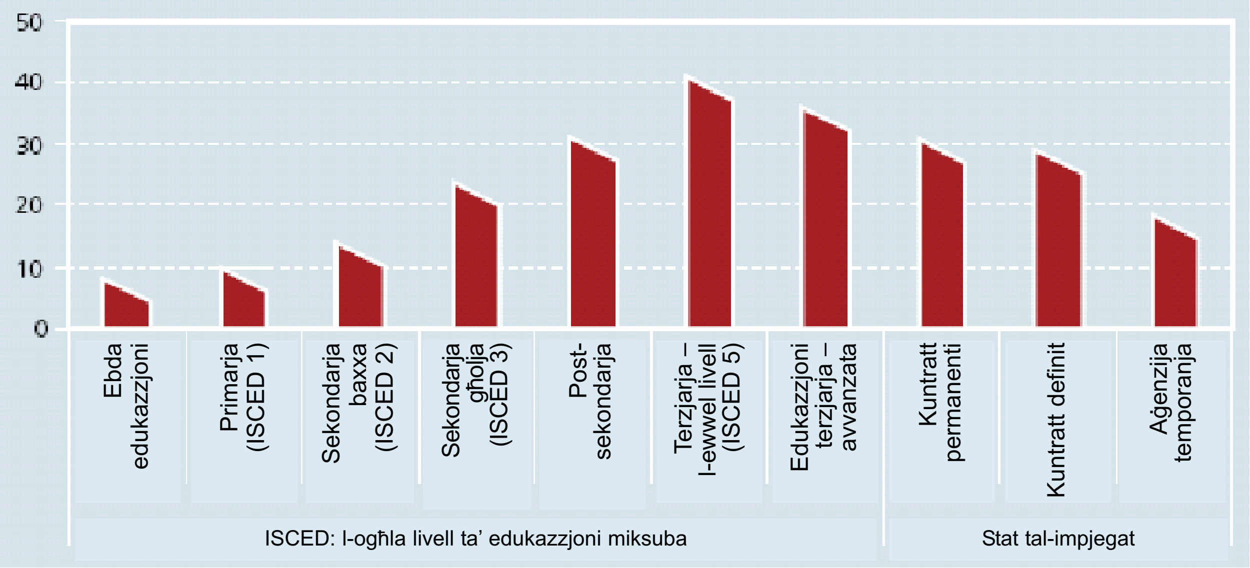

Sors: *Fourth European Working Conditions Survey, 2007.*

Pass ieħor 'il quddiem jista' jkun li jiġi żviluppat 'żvilupp tal-kompetenza' fi 'dritt għat-tagħlim' aktar ġenerali, adattat għall-kapaċità ta' kull individwu. L-idea hi li n-nies jiġu armati biex ilaħħqu mat-tibdil tul ħajjithom, kemm fix-xogħol u barra mix-xogħol.

Rwol tal-istituzzjonijiet soċjali

Is-sigurtà tista' tieħu forom differenti ħafna: is-sigurtà fix-xogħol, is-sigurtà fl-impjieg, is-sigurtà fl-introjtu u s-sigurtà ta' għaqda. Dawn il-forom tas-sigurtà għall-forom differenti ta' flessibilità jistgħu jiġu salvagwardjati permezz ta' numru ta' miżuri li jistgħu jittieħdu jew jiġu istituzzjonalizzati minn atturi differenti.

Il-kumpaniji għandhom rwol importanti ħafna fl-iżvilupp tal-impjegabbiltà tal-impjegati tagħhom. Riċerka riċenti mill-Fondazzjoni tikkonferma l-każ kummerċjali biex il-kumpaniji jintrabtu b'din il-kwistjoni.[9] Meta jiddeterminaw l-arranġamenti tax-xogħol, kemm fil-forma kif ukoll fil-kontenut, il-kumpaniji jistgħu joħolqu xi possibiltajiet għas-sigurtà, l-aktar permezz ta' flessibilità funzjonali akbar permezz tal-arrikkiment tal-impjieg, it-taħriġ, l-organizzazzjoni tax-xogħol u possibilment id-differenzi fil-paga. Jistgħu wkoll jiddeterminaw l-għażla tat-tip tal-kuntratt tal-impjieg u l-arranġamenti dwar il-ħin tax-xogħol. Madankollu, dak li jistgħu joffru l-kumpaniji jiddependi wkoll fuq il-livell nazzjonali u settorali. Kemm il-leġiżlazzjoni kif ukoll l-istituzzjonijiet soċjali huma elementi importanti li jwettqu influwenza fuq kemm hemm sigurtà għall-ħaddiema.

L-istituzzjonijiet soċjali qegħdin fis-sod fit-tradizzjonijiet nazzjonali. Qed issir ħafna diskussjoni dwar ir-riforma ta' dawn l-istituzzjonijiet fil-kuntest tal-istrateġiji għall-impjieg u għall-protezzjoni soċjali Ewropej. Jidher biċ-ċar li mhux l-istituzzjonijiet nazzjonali kollha jistgħu jew għandhom iħabirku għall-armonizzazzjoni. Madankollu, ġaladarba ħafna pajjiżi jiffaċċjaw sfidi simili, il-Metodu Wiesgħa ta' Koordinazzjoni jippermetti l-koordinazzjoni tat-direttivi, bl-istabbiliment ta' għanijiet komuni, il-kejl tal-progress (b'indikaturi li dwarhom hemm qbil ġenerali) u t-tagħlim mill-prattika tajba. Mogħdijiet komuni jistgħu jiggwidaw il-proċess dwar il-flessigurtà fil-pajjiżi Ewropej differenti, filwaqt li xorta jirrispettaw il-kompetenza tal-Istat Membru f'dan il-qasam.

Istituzzjonijiet tas-suq tax-xogħol

L-istituzzjonijiet tas-suq tax-xogħol għandhom rwol importanti. L-għan tal-leġiżlazzjoni għall-ħarsien tal-impjieg (EPL) hu li jipproteġi l-ħaddiema. Jagħmilha ta' barriera għall-kultura faċli 'impjega u ssensja' li hu metodu wieħed għall-introduzzjoni tal-flessibilità għall-ħaddiema kollha. Fergħa waħda tal-EPL hu l-iżvilupp possibbli ta' suq tax-xogħol doppju, li fih qalba ta' ħaddiema permanenti għandhom protezzjoni qawwija ħafna kontra t-tkeċċija: dan jippredisponi lil min iħaddem biex jagħmel użu akbar minn kuntratti mhux permanenti biex tiġi ffaċilitata l-istrateġija tagħhom ta' flessibilità numerika. L-effett ta' sistema simili ta' suq tax-xogħol hu li tiġi kkonċentrata l-flessibilità f'sezzjoni waħda tal-impjegati (flessibilità fil-marġini) u biex jiġu rinfurzati d-differenzi bejn stat ta' impjieg permanenti u mhux permanenti, ġeneralment bis-saħħa tal-grupp tal-aħħar (l-'effett tal-bniedem ta' ġewwa/barrani').

Sabiex jinkiseb il-livell meħtieġ tas-sigurtà, it-direttivi ta' suq tax-xogħol attiv (ALMP) jista' jkollhom rwol importanti. Dawn jgħinu biex jiżguraw li n-nies li jitilfu l-impjieg tagħhom jew li jagħżlu li jsegwu ir-'rotta flessibbli' jiġu megħjuna jsibu impjieg ieħor fejn meħtieġ. Tnejn mill-funzjonijiet prinċipali ta' politika tas-suq tax-xogħol attiv huma li jiġi provdut taħriġ żejjed waqt 'perijodi in-between' u li jgħinu fit-tqabbil tal-provvista u l-ħtieġa tal-impjegati. Madankollu, dawn ir-rwoli huma evidentement imħaffa bil-preżenza ta' ċerti kundizzjonijiet. L-ewwelnett, is-suq tax-xogħol u l-ħidma ekonomika ta' pajjiż għandhom ikunu tali li jkollhom volum raġjonevoli ta' xogħol u impjiegi biex l-aġenziji tal-impjieg iwetttqu l-funzjoni tagħhom tat-tqabbil. Fl-istess ħin għandu jkun hemm investiment sostanzjali fis-servizzi tal-impjieg pubbliku u aġenziji anċillari. Il-ħolqien ta' qafas istituzzjonali simili jenħtieġ infiq sinjifikanti ta' kemm ħin kif ukoll flus.

[9] Ara eżempji ta' prattika tajba fuq **http://www.eurofound.europa.eu/ewco/employment/quality/attractiveworkplace.htm**

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Element ċentrali ta’ politika tas-suq tax-xogħol attiva, li l-importanza tagħha ma titnaqqasx permezz ta’ varjazzjonijiet fis-sitwazzjoni nazzjonali ekonomika, hi enfażi fuq l-aġġornament kontinwu ta’ snajja’ u ħiliet. Tagħlim tul il-ħajja hu verament pedament tal-Istrateġija tal-Impjieg Ewropea. Filwaqt li jistgħu jenħtieġu sforzi speċjali biex it-tranżizzjonijiet bejn il-qagħad u l-impjieg u/jew bejn kuntratti tal-impjieg differenti isiru aktar faċli,[10] aġġornament kontinwu ta’ snajja’ jista’ jagħmel lill-ħaddiem ‘aktar flessibbli’ fir-rigward tas-snajja’ tiegħu jew tagħha stess. Il-flessibilità funzjonali, kif diskussa fuq, hi mod wieħed għall-aġġornament tas-snajja’ waqt li wieħed hu mpjegat, filwaqt li l-ALMP tista’ tgħin biex tipprovdi t-taħriġ u l-edukazzjoni aktar avvanzati f’perijodi ta’ qagħad jew lif.

Sistemi tal-protezzjoni soċjali

L-impatt ta’ aktar flessibilità fis-suq tax-xogħol (kemm għall-ħaddiema kollha kif ukoll għal grupp ta’ ħaddiema aktar prekarji) għandu jiġi eżaminat bir-reqqa. Jista’ wkoll jiġi kunsidrat bħala forma ġdida ta’ riskju soċjali. Il-benefiċċji tal-flessibilità fil-ħolqien ta’ aktar xogħol u impjieg jistgħu jiġu kumplementati b’sistemi tal-protezzjoni ċivili għall-ġestjoni tar-riskji ta’ ħaddiema individwali, kunċett li hu viċin tal-idea bażika tal-flessigurtà. Sistemi tal-protezzjoni soċjali għandhom rwol ċentrali biex jiġu megħluba r-riskji, u għalhekk għandhom rwol daqshekk importanti fil-mudell soċjali fl-Unjoni Ewropea. Allura għandhom rwol kumplementari ċar fl-immaniġġjar tar-riskju tal-qagħad f’suq tax-xogħol aktar flessibbli.

Is-sistemi tal-protezzjoni soċjali għandhom żewġ għanijiet prinċipali – id-dekommodifikazzjoni fuq naħa waħda u l-impjegabbiltà fuq l-oħra (ara t-Tabella 3). Id-dekommodifikazzjoni tiddeskrivi l-grad li għalih l-individwi u l-familji jistgħu jżommu standard tal-għajxien soċjalment aċċettabbli mingħajr parteċipazzjoni fis-suq tax-xogħol (Esping-Andersen, 1990). Wieħed jista’ jżid ukoll bħala t-tielet għan il-ksib tal-ġustizzja soċjali jew ir-redistribuzzjoni. Madankollu, għas-sempliċità, l-enfażi hawn qegħda fuq l-ewwel tnejn bil-konsegwenzi fil-futur qrib jew fil-futur imbiegħed.

Tabella 3: *Miri għall-futur qrib u l-futur imbiegħed ta' sistemi tal-protezzjoni soċjali*

	Fil-futur qrib	**Fil-futur imbiegħed**
Dekommodifikazzjoni	Introjtu temporanju għall-protezzjoni tan-nies minn sitwazzjonijiet prekarji (eż. benefiċċji għal min hu qiegħed)	Kontinwazzjoni ta’ introjtu fil-każ ta’ avvenimenti strutturali jew fil-futur imbiegħed (eż. benefiċċji għal min hu nkapaċitat, pensjonijiet mhux imqabbla ma’ attività preċedenti fis-suq tax-xogħol)
L-impjegabbiltà	Impjieg mill-ġdid, kuntratti ‘ta’ stat sekondarju’ bħal kuntratti definiti, skemi tal-integrazzjoni f’kumpaniji	Żvilupp ta’ proġetti personali li mhux neċessarjament jagħtu profitt immedjatamant fil-futur qrib fis-suq tax-xogħol, żvilupp ta’ snajja’

Sors: *Vielle u Walthery, 2004, p.85*

L-istati assistenzjali (jew sistemi tal-protezzjoni soċjali) dejjem kellhom rwol importanti bħala strumenti tad-dekommodifikazzjoni (Vielle u Walthery, 2003). Fil-prattika, il-mudell soċjali Ewropew hu bbażat fuq l-idea li l-istati jagħtu kumpens għat-telf jew it-tnaqqis tal-introjtu maqlugħ fil-każ ta’ numru ta’ avvenvimenti ta’ riskju li jiġru (qagħad, mard, età, maternità, invalidità, mewt) jew l-okkorrenza ta’ piżijiet eċċezzjonali, eż. spejjeż mediċi jew tal-familja. Il-biċċa l-kbira tal-istati għandhom ukoll mekkkaniżmi biex jassistu lil dawk li mhumiex kapaċi (temporanjament jew b’mod permanenti) li jaqilgħu l-għajxien tagħhom stess.

[10] Dan għandu jkopri medda wiesgħa ta’ sitwazzjonijiet possibbli u jinkludi wkoll moviment bejn impjieg ta’ min jaħdem għal rasu u impjieg, bejn part-time u full-time, bejn kuntratti temporanji u permanenti u sejrin fiż-żewġ direzzjonijiet. Dan jista’ jkun importanti fid-dawl tal-perspettiva tal-ħajja: ara Muffels et al, fil-futur qrib.

It-tieni aspett prinċipali ta' sistemi tal-protezzjoni soċjali hu relatat mal-impjegabbiltà, li fih l-impjieg ġie kkunsidrat bħala l-mezz prinċipali biex jiġi żgurat introjtu u wkoll bħala pedament ta' benesseri individwali. Dan l-aspett għandu wkoll rwol importanti fl-istrateġija ekonomika tal-Unjoni Ewropea, li fiha l-impjieg għoli ġie kkunsidrat bħala wieħed mill-miri prinċipali.

Għall-flessigurtà, ir-rwol tas-sistemi tal-protezzjoni soċjali allura għadu strument importanti biex wieħed jittratta r-riskji soċjali fil-futur qrib u fil-futur imbiegħed. Joffri lir-reċipjenti l-mezzi biex jegħlbu perijodi bla impjieg. Dawn il-benefiċċji ma għandhomx jikkostitwixxu nassa għall-individwi, eż. forma ta' benefiċċji għall-qagħad ġenerużi ż-żejjed jew bla limitu, li jistgħu jaqbdu lin-nies fil-qagħad f'ċerti każijiet. L-enfażi allura qegħda li 'ix-xogħol jaqbel' mingħajr ma wieħed jinsa l-ħtieġa li n-nies jingħataw il-mezzi biex jegħlbu perijodi meta ma jistgħux jaħdmu għal xi raġuni.

Sistemi tal-protezzjoni soċjali differenti jagħmlu enfażi fuq settijiet differenti ta' benefiċċji u mezzi għall-finanzjament ta' sistemi tal-protezzjoni soċjali. Ħafna tipoloġiji tal-istat assistenzjali ġew proposti. Dik li tmexxi d-dibattitu l-aktar spiss hi dik żviluppata inizjalment minn Esping-Andersen (1990), li jidentifika tliet tipi ta' stat assistenzjali (l-istat assistenzjali korporattiv/konservattiv, l-istat assistenzjali liberali u l-istat assistenzjali soċjal demokratiku), kumplementat mir-raba' mudell, l-istat assistenzjali Mediterran (Ferrera, 1996). Madankollu s-sistemi kollha adattaw għal tibdiliet fid-direttivi u saru mudelli aktar ibridi. Huwa diffiċli wkoll li jiġu klassifikati l-Istati Membri ġodda bl-użu ta' din it-tipoloġija. Madankollu, is-sistemi kollha adattaw għal tibdiliet fit-direttivi u saru mudelli aktar ibridi. Huwa diffiċli wkoll tikklassifika l-Istati Membri l-ġodda bl-użu ta' din it-tipoloġija. Madankollu, ibbażat fuq it-tipoloġija, xi sfurzar għal kull waħda mis-sistemi jista' jiġi identifikat[11]. Dawn għandhom jiġu kkunsidrati fid-dibattitu dwar il-flessigurtà għal kull waħda mis-sistemi tal-protezzjoni soċjali.

Infrastruttura soċjali

Minbarra d-direttivi dwar is-suq tax-xogħol u l-protezzjoni soċjali, istituzzjonijiet soċjali oħra fuq livell nazzjonali għandhom rwol fil-mod li l-flessigurtà, il-flessibilità, l-impjegabbiltà u l-parteċipazzjoni fl-impjieg jistgħu jaħdmu flimkien. Għażliet tal-impjieg jistgħu jiġu determinati wkoll mid-disponibilità ta' infrastruttura soċjali. Eżempju ta' dan hu kif il-wild u l-kura tat-tfal huma istituzzjonalizzati f'soċjetà. L-istess huwa minnu għall-kura tal-anzjani.

Il-parteċipazzjoni ta' ġenituri impjegati, u b'mod partikolari ta' ommijiet impjegati, fis-suq tax-xogħol jista' jiddependi fuq id-disponibilità ta' faċilitajiet għall-kura tat-tfal u għall-kura tat-tfal wara l-iskola, li l-provvista tagħhom tvarja ħafna minn pajjiż għal pajjiż. Il-ħinijiet tal-ftuħ, il-kwalità u l-ispiża ta' dawn il-provvisti, jekk humiex pubbliċi, privati jew imħallsa bi flus pubbliku, għandhom influwenza kbira fuq l-għażliet tal-ġenituri impjegati.

Il-ġenituri jistgħu jagħżlu li joqogħdu d-dar għal żmien itwal meta t-tfal tagħhom ikunu għadhom żgħar (il-lif tal-ġenituri). Hawnhekk l-għażla spiss tkun influwenzata mid-disponibilità, id-dewmien u l-ġenerożità tal-benefiċċji (Anxo et al, 2006a). Għal perijodi ta' lif imtawla aktar, huwa importanti li jiġi faċilitat ir-ritorn għax-xogħol (hux full-time jew part-time).

[11] L-obbligi differenti għal kull waħda mis-sistemi huma: għal sistemi korporattivi – finanzjament ta' pensjonijiet mingħajr żieda sproporzjonata fl-ispejjeż tax-xogħol; għal sistemi liberali – sistema doppja kkawżata mid-diffikultà fil-ksib ta' ritorn għall-impjieg totali u l-fenomenu ta' żgħażagħ qegħda u ġenituri waħedhom; għal sistemi soċjali demokratiċi – kif titkattar id-disponibilità tax-xogħol, l-aktar għal dawk bla sengħa, mingħajr ma jiġi sfidat il-prinċipju egalitarju tad-demokrazija soċjali; għal sistemi Mediterranji – kif titkattar il-flessibilità filwaqt li tiġi żgurata xi sigurtà ekonomika għall-impjegati.

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

F'xi pajjiżi, ir-rikors għall-impjieg part-time, partikolarment għan-nisa, hu mezz komuni għar-rikonċiljazzjoni tax-xogħol u l-ħajja privata. Fl-Olanda, per eżempju, maġġoranza mdaqqsa ta' nisa impjegati jaħdmu part-time u kważi nofs l-impjegati (nisa u rġiel) ukoll jaħdmu part-time.

Allura, pajjiżi u ċittadini jwieġbu b'modi differenti ħafna għat-taħlita tax- xogħol u l-familja: minn ħruġ mis-suq tax-xogħol għal perijodi tal-lif imtawla aktar (lif tal-ġenituri) għal taħlita ta' xogħol u wild tat-tfal (fejn id-disponibilità, l-ispiża u l-kwalità tal-faċilitajiet tal-kura jsiru fatturi kritiċi).

Il-flessigurtà fuq livell domestiku

Kumplessità oħra hi li – anke jekk il-flessigurtà hi primarjament kwistjoni dwar ir-relazzjoni bejn min jimpjega u l-impjegati – il-flessibilità, u b'mod partikolari s-sigurtà, huma elementi b'riperkussjonijiet ovvji fuq livell domestiku.

Il-kalkolu l-aktar importanti ta' introjtu hu spiss fuq livell domestiku pjuttost milli dak individwali. Dan jista' jkun il-każ ukoll f'termini ta' allokazzjoni ta' ħin, għax-xogħol u mhux għax-xogħol, min-naħa tal-adulti b'dipendenti. Għal din ir-raġuni, il-kompożizzjoni domestika hi element importanti li wieħed għandu jżomm f'moħħu meta jirrifletti fuq il-konsegwenzi ta' forom flessibbli ta' xogħol peress li din, ukoll, tinfluwenza l-possibiltajiet għad-dħul fis-suq tax-xogħol tul il-ħajja (Riedmann et al, 2006).

Nuqqas ta' sigurtà fl-introjtu hu ta' detriment mhux biss għal ħaddiem individwali imma anke għas-sitwazzjoni domestika tiegħu jew tagħha. Fl-analiżi tal-Fondazzjoni tal-faqar waqt l-impjieg, wieħed jista' jara li hemm rabta ċara bejn il-kompożizzjoni domestika, kuntratti mhux permanenti jew mogħdijiet tal-karriera interrotti u vulnerabilità akbar (Peña-Casas u Latta, 2004). Allura, wieħed għandu jkun konxju ta' nasbiet possibbli tal-flessigurtà li jirriżultaw f'aktar faqar waqt l-impjieg.

© Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Indikaturi tal-politika

Riflessjonijiet dwar il-politika

Meta nħolqu sistemi tal-protezzjoni soċjali Ewropej, kienu bbażati fuq il-'mudell tar-raġel li jaqla' l-għajxien tal-familja' karatterizzat minn introjtu wieħed fil-familja (ir-raġel li jaqla' l-għajxien tal-familja) bl-organizzazzjoni tal-familja/domestika r-responsabbiltà prinċipali tal-mara. Il-ħaddiema spiss kienu jibqgħu fl-istess impjieg tul il-ħajja tax-xogħol kollha tagħhom. Bit-tkabbir tal-parteċipazzjoni tan-nisa fil-forza tax-xogħol kif ukoll it-tifrix ta' aktar trajettorji episodiċi, skontinwi fil-karriera tfaċċa ffukar imġedded fuq possibiltajiet differenti għall-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol tul il-ħajja. Element prinċipali li għandu jiġi kkunsidrat hi l-konsegwenza tat-tendenzi msemmija qabel fuq l-aċċess għal drittijiet għall-protezzjoni soċjali.

Element importanti fir-riflessjoni hi s-sitwazzjoni finanzjarja u istituzzjonali ta' kull Stat Membru, li għandha impatt fuq il-possibiltajiet tar-riforma. Għandu wkoll jiġi enfażizzat li r-riformi kollha jitolbu mhux biss ħafna kuraġġ politiku iżda jistgħu jenħtieġu wkoll il-ħin biex juru r-riżultati, skont il-kuntest ekonomiku speċifiku. It-trasferabilità possibbli ta' 'ideat' oħra dwar il-flessigurtà tiddependi fuq il-kapaċità ekonomika u l-kapaċità tal-politika istituzzjonali, inklużi l-atturi tal-veto, il-preferenzi, il-vijabilità ekonomika u r-rieda politika biex dawn ir-riformi jiġu aċċettati fuq livelli differenti.

Il-fiduċja bħala prerekwiżit tal-flessigurtà

Biex tirnexxi l-flessigurtà, huwa importanti li wieħed jirrifletti fuq il-konsegwenzi għall-partijiet involuti kollha: għall-individwu (il-ħaddiem), għas-soċjetà, għall-kumpaniji. L-element prinċipali li jgħaqqadhom hi l-fiduċja. Jekk in-nies jemmnu fil-ġejjieni, jafu jkunu lesti jieħdu aktar riskji fir-rigward tal-istat tal-impjieg tagħhom, biex jaħdmu aktar 'flessibbilment' (flessibilità kuntrattwali, fil-ħin tax-xogħol, funzjonali) u jgħaqqdu x-xogħol mal-bini ta' familja.

In-nies għandhom ukoll ikunu jistgħu jafdaw fil-bidliet: ma għandhomx jikkunsidraw il-bidla bħala intrinsikament negattiva u għandhom jiġu assigurati li hemm il-mezzi biex wieħed jadatta għal ċirkostanzi ġodda. Eżempju ta' dan hu l-fatt li leġiżlazzjoni għall-protezzjoni tal-impjieg relatattivament dgħajfa tikkoeżisti fid-Danimarka ma' livell għoli ta' bdil ta' impjiegi: 25% ta' impjegati Daniżi jbiddlu l-impjieg kull sena. Dan hu negozju aċċettat għaliex hemm kunfidenza qawwija fis-sejba ta' impjieg ieħor, ekwivalenti, fi żmien raġonevoli, minħabba kemm il-ħidma ġenerali ekonomika tal-pajjiż u b'riżultat ta' direttivi Daniżi attivi dwar is-suq tax-xogħol, inklużi benefiċċji ġenerużi għal min hu qiegħed.

In-nies għandhom ikunu jistgħu jafdaw fix-xogħol: il-ħaddiema għandhom ikunu jistgħu jagħmlu pjanijiet tul ħajjithom mingħajr wisq inkonvenjenzi u riskji għall-karriera/il-pensjonijiet tagħhom. L-interruzzjonijiet u t-tranżizzjoniiet fix-xogħol/fl-impjieg għandhom ikunu organizzati f'mod li l-ħaddiema għandhom l-istruttura tas-sostenn meħtieġa biex jgħaqqdu l-ħajja tax-xogħol u dik mhux tax-xogħol. It-tranżizzjonijiet għandhom jiġu mwittija biex iseħħu tul il-ħajja bejn xogħol full-time u part-time, bejn forom differenti tal-istat tal-impjieg u biex jiġu megħluba perijodi ta' qagħad. Il-ħolqien ta' impjiegi, il-kompetittività u tkabbir ekonomiku qawwi huma wkoll, bla dubju, fatturi importanti ħafna għall-assigurazzjoni li tranżizzjonijiet simili jirnexxu.

Sabiex tinloloq din is-soċjetà ta' fiduċja, sistemi Ewropej għandhom jiġu addattati għal din ir-realtà ġdida: is-sistemi tal-protezzjoni soċjali, is-sistemi tas-suq tax-xogħol u l-infrastruttura soċjali. M'hemm ebda soluzzjoni 'daqs wieħed għal kulħadd', li tista' tiġi trasferita malajr minn pajjiż għal ieħor.

© Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Rwol għall-imsieħba kollha

Il-fiduċja reċiproka hi importanti ħafna bejn l-atturi kollha nvoluti f'din il-konfigurazzjoni, anke bejn l-imsieħba soċjali u l-gvern. Ukoll, jenħtieġ iż-żmien biex jiġu implimentati u jinkisbu riżultati minn kwalunkwe riformi. L-imsieħba soċjali jista' jkollhom rwol importanti ħafna kemm fl-aċċettazzjoni iżda wkoll fl-immudellar ta' kwalunkwe tibdiliet li għandhom jiġu ntrodotti fuq il-livell ta' kumpanija (u anke fuq livell settorali u nazzjonali). Jekk l-imsieħba soċjali jistgħu jaqblu fuq mod biex jittrattaw dawn il-kwistjonijiet diffiċli, forsi jippruvaw jiżviluppaw il-prattika tajba biex dan jagħmluh. It-trejdunjins għandhom ikunu lesti jaċċettaw anqas sigurtà fix-xogħol fil-futur qrib u aktar sigurtà fl-impjieg fil-futur imbiegħed.[12] Uħud mill-proċessi tal-bidla jieħdu xi żmien biex juru l-frott. Jekk jiġu nklużi fil-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet u l-implimentazzjoni, dan jista' jkattar l-element ta' fiduċja.

L-imsieħba soċjali jistgħu jipparteċipaw fuq livelli differenti. Huma nvoluti l-aktar evidentement fuq il-livell tan-negozjar lokali, fejn jista' jkollhom rwol vitali fin-negozjati fuq livell ta' kumpanija fuq serje wiesgħa ta' kwistjonijiet, inklużi arranġamenti dwar il-ħin tax-xogħol, it-taħriġ u l-paga. Uħud minn dawn in-negozjati jistgħu jseħħu fuq livelli differenti: kumpanija, settorali jew negozjar kollettiv nazzjonali. Barra minn hekk, f'xi pajjiżi, l-imsieħba soċjali għandhom rwol fil-proċess leġiżlattiv, hux espliċitament, f'rwol konsultattiv jew permezz ta' kanali oħra tal-influwenza.

Id-diskussjonijiet fuq il-livelli kollha rilevanti jistgħu jwasslu għal kompromess bejn il-flessibilità u s-sigurtà.

Strateġija integrata, fuq bosta livelli

Minħabba n-natura multidimensjonali tal-flessigurtà, huwa importanti li wieħed iħabrek għall-integrazzjoni ta' oqsma differenti tal-politika. Politika aktar koerenti biex tittratta l-kwistjoni, aktar interazzjoni bejn l-elementi differenti u bejn direttivi differenti (liġi tax-xogħol, direttivi għas-suq tax-xogħol u sistemi tal-protezzjoni soċjali) huma meħtieġa biex jinħolqu impjieg sostenibbli u koeżjoni soċjali.

M'hemm l-ebda mod perfett biex iseħħ dan, hux il-mudell 'Daniż' b'aktar flessibilità għall-ħaddiema kollha, jew strateġija aktar 'suq tax-xogħol tranżizzjonali' bħall-mudell Olandiż li fih in-nies jidħlu u joħorġu mis-suq tax-xogħol. Madankollu, huwa importanti fis-sistemi kollha li wieħed ikollu l-atturi kollha nvoluti u kommessi fuq il-livelli rilevanti f'ambjent tripartitiku.

Bħal fi kwalunkwe proċess ta' bidla, huwa ċar li għall-proċess tal-flessigurtà, irid isir negozjar fuq il-livelli kollha. Dan jimplika rwol prinċipali għad-djalogu, b'mod partikolari djalogu soċjali, dwar il-kontenut tat-tibdiliet meħtieġa u dwar il-mod tal-implimentazzjoni ta' dawn it-tibdiliet.

[12] Diskors minn Per Madsen waqt konferenza dwar 'Swieq tax-Xogħol Tranżizzjonali u l-flessigurtà ', Amsterdam, Diċembru 2006.

© Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Kunsiderazzjoni ta' riskji soċjali ġodda

L-impatt tal-arranġamenti dwar il-ħin tax-xogħol tul il-ħajja għandu jiġi kkunsidrat mill-aspett tal-effett tagħhom fuq id-drittijiet għall-protezzjoni, soċjali, l-aċċess għal elementi differenti tas-sistemi tas-sigurtà, il-livell ta' introjtu u/jew il-benefiċċji tal-kumpens, u, fl-aħħar mill-aħħar, is-sostenibilità finanzjarja tas-sistemi tas-sigurtà soċjali.

In-nuqqas ta' sigurtà dwar l-introjtu hu detrimentali mhux biss għall-ħaddiem individwali iżda wkoll għas-sitwazzjoni domestika tiegħu jew tagħha. Fl-analiżi tal-Fondazzjoni tal-faqar waqt l-impjieg, wieħed jista' jara li hemm rabta ċara bejn il-kompożizzjoni domestika, kuntratti mhux permanenti jew mogħdijiet tal-karriera interrotti, u l-vulnerabbilità akbar.[13] Allura, wieħed għandu jkun konxju ta' nases possibbli tal-flessigurtà li jirriżultaw f'aktar faqar waqt l-impjieg.

Għandha tingħata attenzjoni speċifika lill-ħaddiema l-aktar vulnerabbli, li forsi ma japprofittawx ruħhom mit-taħriġ u t-titjib fis-snajja'. Forom differenti ta' taħriġ jistgħu jkunu meħtieġa għal gruppi partikolari ta' ħaddiema (eż. dawk b'diffikultajiet biex jitgħallmu jew li jkunu għejjew jitgħallmu). L-idea wara l-flessigurtà hi dik ta' moviment 'il fuq f'trajettorja tal-karriera. Xi ħaddiema qegħdin fil-periklu li jinqabdu ġo 'kuntratti qosra, ħżiena'.

Ir-rikonoxximent tad-drittijiet

Kunsiderazzjoni mill-ġdid tas-sistemi tal-protezzjoni soċjali għandha ssir b'mod sistematiku biex jiġi kkunsidrat l-impatt ta' aktar flessibilità u flessigurtà fuq l-individwi u s-sistemi. Din tista' tiġi mmudellata fuq il-koordinazzjoni tad-drittijiet għas-sigurtà soċjali tal-ħaddiema immigranti u tiġi bbażata fuq l-istess prinċipji importanti:[14]

- ugwaljanza fit-trattament (bħal fil-mudell Olandiż bejn kuntratti part-time u full-time);
- leġiżlazzjonijiet għal drittijiet li jinkludu 'tranżizzjonijiet' bejn stati/kuntratti/perijodi tal-impjieg differenti (eż. bejn impjieg u impjieg ta' min jaħdem għal rasu, bejn kuntratti differenti u b'perijodi ta' qagħad);
- aggregazzjoni ta' perijodi ta' assigurazzjoni, żamma ta' drittijiet (eż. drittijiet għall-bini ta' pensjoni);
- trasferibbiltà ta' drittijiet, l-aktar waqt tranżizzjonijiet: żamma ta' drittijiet miksuba (dan jista' jkun l-aktar diffiċli, peress li uħud mid-drittijiet miġbura huma konnessi b'mod inerenti mal-kuntratt, eż. aċċess għall-kura tas-saħħa (supplementari)).

Aspett importanti ieħor li għandu jiġi kkunsidrat meta jiġu analizzati l-konsegwenzi ta' aktar flessibilità għall-individwi hu l-'pakkett' globali ta' drittijiet soċjali. Per eżempju, hu importanti li wieħed jirrifletti fuq id-drittijiet kollha tal-protezzjoni soċjali, kemm skemi tal-ewwel pilastru, jiġifieri sistemi tas-sigurtà soċjali, kif ukoll skemi tat-tieni pilastru, bħal skemi okkupazzjonali għal pensjonijiet u kura tas-saħħa supplementari.

Il-flessigurtà hi sfida enormi għas-snin li ġejjin u teħtieġ riflessjoni serja min-naħa tal-atturi kollha nvoluti, fuq il-livelli kollha, f'kull Stat Membru u fuq il-livell Ewropew. Madankollu, għandha l-potenzjal li tikkontribwixxi attivament għal suq tax-xogħol aktar kompetittiv u produttiv b'livelli ogħla ta' impjieg waqt li żżomm mal-prinċipji bażiċi tal-mudell soċjali Ewropew.

---

[13] *Working poor in the EU*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, 2004, **http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0467.htm**

[14] Regolament tal-Koordinazzjoni 1408/71 dwar is-sigurtà soċjali għall-ħaddiema emigranti .

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Informazzjoni addizzjonali

Anxo D., Fagan C., Smith M., Letablier M. u Perraudin C, *Parental leave in European companies*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, 2006a, disponibbli fuq **http://eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0687.htm**

Anxo D., Boulin J. u Fagan C., *Working time options over the life course: new work patterns and company strategies*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, Lussemburgu, 2006b, disponibbli fuq **http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef05160.htm**

Anxo D., Fagan C., Smith M., Letablier M. u Perraudin C, *Part-time work in European companies – Establishment survey on working time 2004-2005*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, Lussemburgu, 2007, disponibbli fuq **http://eurofound.eu/publications/htmlfiles/ef06102.htm**

Chung H., Ester P. u Kerkhofs M., *Flessibilità at the firm level, a typology of working time flessibilità*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, Lussemburgu, 2007

Esping-Anderson, G., *The three worlds of welfare capitalism*, Princeton University Press, New Jersey, 1990.

Ferrera M., 'The southern model of welfare in social Europe', *Journal of European Social Policy*, 1996, p.17-37.

Goudswaard A. u de Nanteuil M., *Flessibilità and working conditions: a qualitative and comparative study in seven EU Member States*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, Lussemburgu, 2000, disponibbli fuq **http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0007.htm**

Klammer U, Keuzenkamp S., Cebrian I, Fagan C., Klenner C. u Moreno G., *Working time options over the life course: changing social is-sigurtà structures*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, Lussemburgu, 2006, disponibbli fuq **http://www.eurofound.eu.int/pubdocs/2005/101/en/1/ef05101en.pdf**

Muffels R., Chung H., Fouarge D., Klammer U. Luijkx R., Manzoni A u Wilthagen T., *Flexibility and security over the life course: results and policy implications*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali, fil-futur qrib.

Naegele G., *A new organisation of time over working life*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali Lussemburgu, 2003, disponibbli fuq **http://eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0336.htm**

Parent-Thirion A., Fernandez E., Hurley J. u Vermeylen G., *Fourth European Working Conditions Survey*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali Lussemburgu, 2007, disponibbli fuq **http://eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0698.htm**

© Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

Peña-Casas R. u Latta M, *Working poor in the EU*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali Lussemburgu, 2004, disponibbli fuq **http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0467.htm**

Riedmann A., Bielenski H., Szczurowska T. u Wagner A., *Working time and work–life balance in European companies*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali Lussemburgu, 2006, disponibbli fuq **http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0627.htm**

Vielle P. u Walthery P., *Flexibility and social protection*, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Uffiċjali Lussemburgu, 2003, disponibbli fuq **http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0355.htm**

Wilthagen T., 'Dutch flexicurity policies: normalisation of atypical work', dokument ippreżentat waqt is-Serje ta' Seminars tal-Fondazzjoni dwar Il-Flessigurtà u L-Impjegabbiltà, Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib fil-Kundizzjonijiet tal-Għajxien u tax-Xogħol, Dublin, Mejju 2006, disponibbli fuq **http://eurofound.europa.eu/docs/events/fss/060522/Wilthagen_pres.pdf**

 © Fondazzjoni Ewropea għat-Titjib tal-Kondizzjonijiet tal-Ħajja u tax-Xogħol, 2009

‘L-imsieħba soċjali qegħdin f’pożizzjoni ideali biex jidentifikaw metodi ġodda tax-xogħol. Ħafna mis-soluzzjonijiet konnessi mat-titjib fil-flessibilità u s-sigurtà fil-post tax-xogħol qegħdin fuq livell kummerċjali jew tal-fergħa u jiddependu fil-parti l-kbira tagħhom fuq il-kooperazzjoni tajba bejn iż-żewġ naħat tal-industrija.’

Vladimir Špidla, Kummissarju Ewropew għall-Impjieg, is-Servizzi Soċjali u l-Opportunitajiet Ugwali

‘Il-flessigurtà hi strateġija ġdida li għandha l-mira li twaqqaf id-dibattitu sterili bejn il-proponenti ta’ aktar flessibilità u dawk li jfittxu li jżommu u jiddefendu l-forom tradizzjonali tas-sigurtà. Tirrikonoxxi li n-negozji, imma wkoll xi ħaddiema, kienu qed jitolbu għal aktar flessibilità fis-suq tax-xogħol. Imma wkoll li l-iżvilupp ta’ forom “atipiċi” ta’ xogħol jistgħu jwasslu għal segmentazzjoni fis-suq tax-xogħol, bl-effetti kollha detrimentali li dan iġib miegħu għall-introjtu, il-prospetti fil-karriera u l-motivazzjoni tal-ħaddiema nvoluti.’

Nikolaus van der Pas, Direttur Ġenerali għall-Impjieg, is-Servizzi Soċjali u l-Opportunitajiet Ugwali, Kummissjoni Ewropea

Il-Konklużjonijiet tal-Fondazzjoni jipprovdu informazzjoni bażika pertinenti u indikaturi tal-politika għall-atturi u l-partijiet interessati kollha nvoluti fid-dibattitu Ewropew preżenti dwar il-futur tal-politika soċjali. Il-kontenut hu bbażat fuq ir-riċerka tal-Fondazzjoni u jirrifletti l-istruttura awtonoma u tripartitika tagħha.

EF/07/90/MT